

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

จากกระแสแห่งโลกาภิวัตน์ในปัจจุบัน ได้สร้างความเปลี่ยนแปลงให้กับสังคมโลกเป็นอย่างมาก ด้วยปรากฏการณ์ที่มีความสัมพันธ์กันทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโลกนี้ ได้ถูกแปรรูปให้เข้าหากันอย่างใกล้ชิดมากขึ้น ทั้งในด้านการรับรู้และการกระทำอย่างที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน โดยเรื่องหรือประเด็นต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในที่ซึ่งห่างไกลและข้ามประเทศ จะสามารถถูกรับรู้และมีผลกระทบต่อดัชนีอย่างรวดเร็ว (เอก ตั้งทรัพย์วัฒนา, 2548, หน้า 10-11) และด้วยผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกาภิวัตน์นี้เองที่เป็นปัญหาต่อสังคมโลก กล่าวคือ เมื่อการเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่สิ่งใหม่หรือนวัตกรรมที่ทันสมัยโดยเทคโนโลยีเป็นตัวแสดงให้เห็นถึงการมีพัฒนาการด้านการเปลี่ยนแปลงของโลก และเทคโนโลยีนั่นเอง ที่ได้สร้างผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบแก่ประชาคมโลกด้วยเช่นกัน ดังนั้น ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้เป็นจุดเปลี่ยนของระบบการบริหารจัดการภายในองค์กรทั้งภาครัฐ และภาคธุรกิจ ให้มีความก้าวทันต่อกระแสโลกาภิวัตน์ เพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรประสบผลสำเร็จ และตอบสนองสู่เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์กร และด้วยกระแสโลกาภิวัตน์และการเปลี่ยนแปลงของโลกนี้เอง ที่ทำให้องค์กรภาครัฐและภาคธุรกิจต้องมีแนวทางในการบริหารและจัดการภายในองค์กรให้เกิดความมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อดังกล่าว องค์กรอันจะนำไปสู่องค์กรที่มีคุณภาพและประสบความสำเร็จในที่สุด ซึ่งวิธีการหรือระบบในการบริหารจัดการต่างก็ขึ้นอยู่กับนโยบายขององค์กรนั้น ๆ ว่าจะกำหนดแนวทางและทิศทางในการบริหารงานไปในแนวทางใด

ถึงอย่างไรก็ตาม การบริหารจัดการที่องค์กรทั้งภาครัฐและภาคธุรกิจ ไม่ควรละเลยเป็นอย่างยิ่ง ก็คือ การมีความรับผิดชอบต่อสังคมรวมถึงสิ่งแวดล้อม ซึ่งสำหรับองค์กรภาคธุรกิจนั้น นับว่าเป็นองค์กรที่ต้องเน้นย้ำในเรื่องนี้เป็นสำคัญ เพื่อเป็นการชดเชยต่อการกระทำขององค์กรภาคธุรกิจ ที่ได้สร้างผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมไว้นานปีการ และความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมนี้เอง ที่องค์กรภาคธุรกิจควรนำมาเป็นส่วนหนึ่งในการบริหารจัดการองค์กรให้เป็นที่ยอมรับต่อสังคมมากขึ้น เพื่อการมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือและพัฒนาสังคม เนื่องจากภาคธุรกิจเป็นองค์กรที่แสวงหาผลกำไรหรือรักษาผลประโยชน์เป็นสำคัญเพื่อผู้ถือหุ้น แต่ด้วยในสภาวะการณ์

ปัจจุบัน การแสวงหาผลกำไรจากการประกอบธุรกิจเพียงอย่างเดียวโดยไม่สนใจสังคมและสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ องค์กรหรือโครงการไม่ได้อีกแล้ว เพราะสิ่งเหล่านี้มีผลต่อการดำเนินธุรกิจขององค์กรโดยตรง

ความรับผิดชอบต่อสังคม นับว่าเป็นหลักการบริหารจัดการภายในและภายนอกองค์กรแนวใหม่ ที่ผู้บริหารส่วนใหญ่ให้ความสนใจในการนำไปปฏิบัติ ทั้งนี้อาจจะมาจากค่านิยมทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ผู้บริหารหันมาตระหนักถึงจริยธรรมและจรรยาบรรณด้านการบริหารองค์กรมากขึ้น ประกอบกับสภาพแวดล้อมทางธุรกิจมีการเปลี่ยนแปลงย่อมมีผลกระทบต่อการตัดสินใจและกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรธุรกิจ เพราะหากผู้บริหารไม่เอาใจใส่ต่อสภาพแวดล้อมย่อมแสดงว่าองค์กรธุรกิจอาจจะดำเนินการไม่บรรลุเป้าหมาย และโอกาสที่จะเกิดภัยคุกคามระหว่างดำเนินการก็อาจจะเกิดขึ้นได้ นอกจากนี้ องค์กรยังได้รับการกระตุ้นจากหลาย ๆ ฝ่ายเพื่อให้มีการประกอบธุรกิจในลักษณะที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากกระบวนการศึกษาของชาติที่ทำให้ประชาชนมีความรู้มากขึ้น และมีความคิดเป็นอิสระ ดังนั้นทัศนคติและค่านิยมของประชาชนและผู้บริโภคจึงได้เปลี่ยนแปลงไป และได้กลายเป็นพลังที่มีอำนาจในการเลือกซื้อหรือสนับสนุนเฉพาะธุรกิจที่ดี มีการทำงานอย่างโปร่งใส และมีจิตสำนึกที่จะรับผิดชอบต่อสังคม รักสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิต ตลอดจนมีจริยธรรมหรือศีลธรรมในการประกอบกิจการ (บัณฑิตา ทรัพย์กมล, 2544, หน้า 2)

องค์ประกอบที่มีความสำคัญอีกประการหนึ่งในการดำเนินธุรกิจ ก็คือ การมีจริยธรรมในการประกอบกิจการของผู้บริหาร ด้วยเหตุที่ในปัจจุบันมีการเรียกร้องให้องค์กรธุรกิจมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น ไม่ใช่เพราะว่าคนในวงการธุรกิจเป็นคนไร้จริยธรรม แต่เป็นเพราะความเปลี่ยนแปลงในระบบงานของธุรกิจและระบบการตัดสินใจ นั่นคือ ลักษณะการทำงานในบริษัทของผู้บริหารในปัจจุบันต้องรับผิดชอบต่อคนหลายกลุ่ม คือ กรรมการบริษัท ผู้ถือหุ้น ลูกค้า พนักงาน สื่อมวลชน และอื่น ๆ ธุรกิจในปัจจุบันจึงกลายเป็นของคนทุกคนและทุกคนมีสิทธิเรียกร้อง ดังนั้นจริยธรรมจึงเป็นส่วนประกอบสำคัญในการตัดสินใจนโยบายสาธารณะทางด้านสังคมและการเมือง จริยธรรมในสังคมช่วยกำหนดประเพณีและส่งผลต่อค่านิยมและทัศนคติของบุคคลในสังคมนั้น ๆ มาตรฐานทางจริยธรรมมีความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนกับส่วนประกอบอื่น ๆ ทางด้านสังคมและการเมือง เหตุผลของความจำเป็นที่ต้องมีจริยธรรมในธุรกิจนั้นมีอยู่หลายประการ ประการสำคัญ คือ ทัศนคติและความเห็นพร้อมต้องกันของคนในสังคมว่าสถาบันทั้งหลายในสังคมรวมทั้งสถาบันทางธุรกิจ

จำเป็นต้องมีมาตรฐานทางจริยธรรมของตนเอง ซึ่งมีปัจจัยที่ทำให้ค่านิยมในการทำธุรกิจแบบเก่าแก่หรือแบบที่เน้นหาแต่กำไรเสื่อมลงมี 4 ประการ คือ (จินตนา บุญบงการ, 2550, หน้า 19-20)

1. ขนาดของสถาบันทางธุรกิจเติบโตขึ้น ซึ่งหมายความว่าตลาดเพียงอย่างเดียวกำหนดกิจกรรมและการตัดสินใจขององค์กรธุรกิจไม่ได้ นั่นคือ การเติบโตขององค์กรทางธุรกิจมีมากกว่ากลไกตลาด
2. การขยายตัวของข้อบังคับทางกฎหมายที่ควบคุมธุรกิจ รวมทั้งบทบาทของรัฐบาลที่เข้ามาแทรกแซงในกิจกรรมขององค์กรธุรกิจมากขึ้น
3. ความห่วงใยของประชาชนเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางธุรกิจมีมากขึ้น เช่น เรื่องปัญหามลพิษ ซึ่งปัญหาเหล่านี้แก้ไขไม่ได้ด้วยกลไกตลาด
4. ความรู้สึกในเกียรติภูมิของความเป็นมนุษย์และคุณค่าของชีวิตมนุษย์เป็นค่านิยมที่สำคัญประการแรกของสังคมในปัจจุบัน

แต่อย่างไรก็ตาม ธุรกิจก็คือธุรกิจ การรักษาสถิติประโยชน์ (กำไร) เป็นสิ่งสำคัญที่สุดในสายตาของผู้ถือหุ้น ซึ่งการนำส่วนหนึ่งของผลกำไรที่ผู้ถือหุ้นควรจะได้รับแบบเต็มเม็ดเต็มหน่วยไปลงทุนในการทำนโยบายด้านความรับผิดชอบต่อสังคมซึ่งเป็นอะไรที่ไม่สามารถเห็นผลได้ชัดเจนในระยะสั้น ๆ ย่อมเกิดความไม่พอใจต่อหลายฝ่ายที่รู้สึกว่าตนเสียผลประโยชน์ การดำเนินการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมจึงจำเป็นจะต้องผสมผสานประโยชน์ทั้งภายนอกและภายในองค์กร เพราะถึงแม้ว่าองค์กรจะต้องใช้งบประมาณจำนวนไม่น้อยในการทำนโยบายดังกล่าว แต่ขณะเดียวกันองค์กรที่ทำนโยบายด้านความรับผิดชอบต่อสังคมจะทำให้ประชาชนรู้สึกดีต่อองค์กร และเลือกที่จะบริโภคผลิตภัณฑ์และ/หรือบริการขององค์กรนั้น ๆ แทนที่จะไปใช้ของคู่แข่งที่ไม่ได้ทำนโยบายหรือเกิดความจงรักภักดีในตราสินค้า (Brand Royalty) ซึ่งทำให้รายได้ขององค์กรเพิ่มขึ้นมากและยั่งยืนอีกด้วย และนั่นก็เปรียบเสมือน "License to Operate" ในเชิงสัญลักษณ์เมื่อประชาชนสนับสนุนองค์กร ก็เปรียบเสมือนการอนุญาตให้องค์กรนั้น ๆ ดำเนินธุรกิจอยู่ในสังคมของพวกเขา ในทางกลับกัน หากองค์กรที่ไร้จรรยาบรรณ ถึงจะเปิดกิจการอย่างถูกต้องตามกฎหมาย หากประชาชนไม่สนับสนุนหรือคว่ำบาตรสินค้าขององค์กรนั้นๆ ธุรกิจก็คงดำเนินต่อไปไม่ได้ (Rigtway, 2551)

ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาพบว่าไม่เพียงแต่กิจกรรมเพื่อสังคมเท่านั้นที่องค์กรภาคธุรกิจจำนวนมากให้ความสนใจ แต่ก็ยังมีองค์กรจำนวนไม่น้อยที่พยายามปรับตัวในการดำเนินธุรกิจที่มีความรับผิดชอบต่อภายในกระบวนการธุรกิจ บางองค์กรเริ่มทบทวนและปรับกลยุทธ์จากเพียง

กิจกรรมการให้แบบเดิม ๆ สูการให้ที่ยั่งยืน ทั้งยังมีการวางแผนเพื่อปรับแนวทางการทำงานจากภายในองค์กร มีการตั้งคณะกรรมการระดับสูงขึ้นมาเพื่อดูแลเรื่องนี้โดยเฉพาะ บางองค์กรก็ตั้งหน่วยงานพิเศษแยกออกมาดูแลเรื่องนี้เพิ่มเติม ขณะเดียวกันหลายองค์กรมีความพยายามในการพัฒนากิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างต่อเนื่อง อย่างมีประสิทธิภาพ ฉะนั้น หากจะมองกิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นเพียงแฟชั่น ย่อมเป็นคำพูดที่ไม่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงเอาเสียเลย ยิ่งถ้ามองแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมจากพื้นฐาน แนวคิดนี้ต้องการให้ภาคธุรกิจต้องดำเนินธุรกิจด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม โดยต้องเริ่มต้นตั้งแต่การดำเนินธุรกิจอย่างโปร่งใส กระบวนการผลิตที่ใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม การดูแลพนักงานภายในองค์กรให้มีความสุข การผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ การไม่หลอกลวงผู้บริโภค การทำการค้าอย่างเป็นธรรม การดูแลชุมชนที่ธุรกิจตั้งอยู่ รวมไปถึงการแบ่งปันทรัพยากรเพื่อช่วยพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคมวงกว้าง กิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม จึงถือเป็นการปรับตัวของภาคธุรกิจให้สามารถดำรงอยู่ในโลกธุรกิจปัจจุบันอย่างยาวนานยิ่งขึ้น ยิ่งหากดูมาตรฐานต่าง ๆ ที่ออกมาทั่วโลก โดยเฉพาะมาตรฐานว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม (ISO 26000) ซึ่งเป็นแนวปฏิบัติที่ว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม (วรัญญา ศรีเสวก, 2551, หน้า 7-8)

ประกาศกรมโรงงานอุตสาหกรรม ที่มีความเห็นชอบจากกระทรวงอุตสาหกรรม ได้เห็นความสำคัญและความจำเป็นในการส่งเสริมผู้ประกอบการอุตสาหกรรมให้มีการแสดงถึงความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและสังคม ควบคู่ไปกับการเสริมสร้างประสิทธิภาพและการเติบโตทางธุรกิจ และเตรียมความพร้อมเพื่อปรับตัวเข้าสู่มาตรฐานสากลว่าด้วยการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างเป็นระบบ และได้จัดทำโครงการส่งเสริมการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงงานอุตสาหกรรมต่อสังคม เพื่อส่งเสริมผู้ประกอบการอุตสาหกรรมในการพัฒนาตนเองเข้าสู่มาตรฐานสากลว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม (ประกาศกรมโรงงานอุตสาหกรรม, 2551)

อีกทั้งตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยก็กำลังผลักดันแนวปฏิบัติสำหรับธุรกิจที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม นี่คือการขยับของการดำเนินธุรกิจในอนาคต ซึ่งแรงขับเคลื่อนเหล่านี้ ย่อมทำให้กิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมในปัจจุบันไปไกลกว่ากิจกรรมเพื่อการประชาสัมพันธ์ มาตรฐานเหล่านี้แม้จะมีบังคับและต้องการให้ทำด้วยความสมัครใจ แต่หากดูจากแนวทางแล้วย่อมปฏิเสธไม่ได้ว่าทิศทางการทำนโยบายหรือกิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมจำเป็นต้องมองรอบด้านมากขึ้น แต่ก่อนแนวคิดดังกล่าวมีอยู่เพียงในวงจำกัดของธุรกิจไม่มีองค์กร คนไม่กี่กลุ่ม แต่วันนี้คลื่นแห่ง

ความรับผิดชอบต่อสังคมกำลังขยายวงออกไปอย่างมากในสังคมไทย การที่องค์กรจำนวนหนึ่งพยายามทำงานหนักเพื่อปรับตัวรับมือกับความเปลี่ยนแปลงในครั้งนี้ แม้อาจจะยังไม่สมบูรณ์ครบถ้วนในแบบที่ควรจะเป็น แต่ก็เชื่อว่าความพยายามเหล่านี้ “ดีกว่าไม่มีใครทำอะไร” (วรัญญา ศรีเสวก, 2551, หน้า 8)

ความรับผิดชอบต่อสังคม ไม่เพียงแต่เป็นหลักการ แนวทาง หรือนโยบายในการช่วยเหลือและเอาใจใส่ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการแสดงความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ภายในและภายนอกองค์กรอีกด้วย ซึ่งผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียนั้นเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ได้รับผลประโยชน์หรือผลกระทบจากองค์กร (กรมโรงงานอุตสาหกรรม, 2551) ซึ่งต้องยอมรับว่าผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียนั้นอาจมีส่วนได้ส่วนเสียในการดำเนินกิจการ โดยควรมีการหาหรือและเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย แสดงถึงข้อเสนอและการตัดสินใจที่มีผลกระทบต่อข้อมูลต่าง ๆ เช่น นโยบาย ข้อเสนอ และการตัดสินใจที่มีผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย รวมถึงการขึงผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย การกำหนดวิธีการที่เหมาะสมในการสื่อสาร และการพิจารณาความเห็นชอบด้วยกฎหมายของผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย ดังนั้น องค์กรใดก็ตามที่ไม่มีแนวทางหรือนโยบายในการช่วยเหลือและเอาใจใส่ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม องค์กรนั้นก็จะไม่ได้รับการสนับสนุนและยอมรับจากประชาชนหรือผู้บริโภคซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อภาพพจน์ขององค์กรนั้น ๆ เลย

เหมืองแร่ทองคำชาติรี เป็นองค์กรภาคธุรกิจขององค์กรหนึ่งที่จัดอยู่ในประเภทโรงประกอบกิจการด้านอุตสาหกรรม ตั้งอยู่ที่ตำบลเขาเจ็ดยอด อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร โดยมีลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบและเนินเขา เป็นโรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็กที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ ที่มีชุมชนอยู่รอบข้าง ซึ่งประกอบไปด้วย ชุมชนตำบลเขาเจ็ดยอด อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร และตำบลท้ายดง อำเภอวังโป่ง จังหวัดเพชรบูรณ์ เนื่องจาก เหมืองแร่ทองคำชาติรี เป็นองค์กรภาคธุรกิจที่ประกอบกิจการเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้วยเหมืองแร่ทองคำชาติรี เป็นโรงงานประกอบกิจการอุตสาหกรรมถลุงแร่ทองคำแห่งแรกและแห่งเดียวในประเทศไทย ที่ได้มาตรฐานจากกรมโรงงานอุตสาหกรรม ฉะนั้น องค์กรจึงมีการคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ แต่ด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรในปัจจุบัน ยังเป็นลักษณะของกิจกรรมช่วยเหลือสังคมและใส่ใจสิ่งแวดล้อมเท่านั้น ซึ่งตลอดระยะเวลาดำเนินการที่ผ่านมา องค์กรดำเนินกิจกรรมด้านนี้อย่างไม่เข้าระบบของความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility) เช่น ในด้านการช่วยเหลือชุมชนรอบข้างโดยการสร้างโรงเรียน มอบทุนการศึกษา บริจาคงบประมาณ

สนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ หรือในด้านสิ่งแวดล้อม โดยการใส่ใจสิ่งแวดล้อมในด้านการป้องกันมลภาวะทางฝุ่น ทางเสียง แรงสั่นสะเทือน รวมถึงมลพิษด้านสารอันตราย เช่น สารไซยาไนด์ ที่อาจสร้างปัญหาหรือผลกระทบต่อพนักงานและชุมชนรอบ ๆ เหมืองแร่ทองคำ แต่ด้วยที่ผ่านมามีการดำเนินกิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรยังเดินไปในทิศทางที่ยังไม่มีความชัดเจนเท่าที่ควร ซึ่งองค์กรควรที่จะกำหนดทิศทางการดำเนินกิจการในด้านกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมให้เป็นมาตรฐานของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมตามประกาศของกรมโรงงานเพื่อเป็นการเข้าสู่มาตรฐานสากลและเป็นที่ยอมรับต่อสังคมโลกมากขึ้น อีกทั้งเพื่อเป็นการป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในเรื่องของความขัดแย้ง (Conflict) และความเสี่ยง (Risk) ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นผลกระทบที่รุนแรงต่อองค์กรเป็นอย่างมากในการดำเนินกิจการ

คำถามการวิจัย

1. วิสัยทัศน์ของผู้บริหารเหมืองแร่ทองคำชาติที่มีต่อแนวคิดด้านความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นอย่างไร?
2. กิจกรรมและนโยบายด้านความรับผิดชอบต่อสังคมที่มีต่อผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียของเหมืองแร่ทองคำชาติเป็นอย่างไร?
3. ผลการดำเนินนโยบายที่เป็นปัญหา อุปสรรคและความล้มเหลวด้านความรับผิดชอบต่อสังคมที่มีต่อสังคม สิ่งแวดล้อมและผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอกองค์กรเป็นอย่างไร?

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษานโยบายและวิสัยทัศน์ของผู้บริหารองค์กรที่มีต่อการดำเนินนโยบายด้านความรับผิดชอบต่อสังคม
2. เพื่อศึกษาถึงกิจกรรมการดำเนินนโยบายด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรที่มีต่อผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอกองค์กร
3. เพื่อศึกษาผลการดำเนินนโยบายที่เป็นปัญหา อุปสรรคและความล้มเหลว ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมที่มีต่อสังคม สิ่งแวดล้อมและผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอกองค์กร

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้ทราบถึงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารองค์กรที่มีต่อนโยบายด้านความรับผิดชอบต่อสังคม
2. ได้ทราบว่ากิจกรรมและนโยบายด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร

3. เพื่อเป็นประโยชน์ต่อองค์กรในการนำผลที่ได้จากการศึกษา ไปพัฒนาและปรับปรุง การดำเนินนโยบายด้านความรับผิดชอบต่อสังคมต่อไปในอนาคต

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง การดำเนินนโยบายด้านความรับผิดชอบต่อสังคมจากองค์กรผู้ท้องถิ่น รอบเมืองแร่ทองคำชาติ จังหวัดพิจิตรครั้งนี้ ได้กำหนดขอบเขตการศึกษาครั้งนี้ ดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากร

1.1 ผู้บริหารระดับสูงของเมืองแร่ทองคำชาติ

1.2 ผู้ปฏิบัติงานภายในเมืองแร่ทองคำชาติ

1.3 ผู้นำชุมชนหรือผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 4 หมู่บ้าน คือ บ้านเขาดิน บ้านเขาหม้อ ตำบลเขาเจ็ดลูก อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร และบ้านดงหลง บ้านหนองแสง ตำบลท้ายดง อำเภอวังโป่ง จังหวัดเพชรบูรณ์

1.4 ประชาชนทั่วไป ภายใน 4 หมู่บ้าน คือ บ้านเขาดิน บ้านเขาหม้อ ตำบลเขาเจ็ดลูก อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร และบ้านดงหลง บ้านหนองแสง ตำบลท้ายดง อำเภอวังโป่ง จังหวัดเพชรบูรณ์

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การดำเนินนโยบายด้านความรับผิดชอบต่อสังคมจากองค์กรผู้ท้องถิ่นรอบเมืองแร่ทองคำชาติ จังหวัดพิจิตร ผู้ศึกษาได้ใช้รูปแบบการดำเนินนโยบายตามมาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมโรงงานอุตสาหกรรม (ประกาศกรมโรงงานอุตสาหกรรม, 2551) ว่าด้วยประเด็นหลักไว้ 7 ประการ คือ การกำกับดูแลองค์กร (Organizational Governance) สิทธิมนุษยชน (Human Rights) การปฏิบัติด้านแรงงาน (Labour Practices) สิ่งแวดล้อม (Environment) การดำเนินงานอย่างเป็นธรรม (Fair Operating Practices) การพัฒนาสังคม (Social Development) และประเด็นด้านผู้บริโภค (Consumer Issues)

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาการศึกษา ระหว่างเดือนกรกฎาคม 2551 – พฤษภาคม 2552 รวม 11 เดือน

ข้อตกลงเบื้องต้น

ประเด็นหลักของความรับผิดชอบต่อสังคมที่จะดำเนินการศึกษา ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับเมืองแร่ทองคำชาติมากที่สุด คือ

1. การกำกับดูแลองค์กร (Organizational Governance) เป็นการกำกับดูแลการบริหารจัดการภายในองค์กรให้ปฏิบัติตามกฎหมาย มีความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ มีความโปร่งใส มีจริยธรรมและการยอมรับจากผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย และความเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยพิจารณาถึงสิทธิและผลประโยชน์

2. สิทธิมนุษยชน (Human Rights) องค์กรต้องเคารพต่อสิทธิความเป็นพลเมืองและสิทธิทางการเมือง สิทธิด้านสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม สิทธิพื้นฐานในการทำงาน อีกทั้งเคารพสิทธิกลุ่มที่ต้องให้การดูแลเป็นพิเศษ

3. การปฏิบัติด้านแรงงาน (Labour Practices) องค์กรมีการปฏิบัติตามกฎหมายแรงงาน โดยให้ความสำคัญในเรื่องของการจ้างงาน เงื่อนไขในการทำงาน การคุ้มครองทางสังคม การเจรจาหรือทางสังคม การพัฒนาทรัพยากรบุคคล อีกทั้งการดูแลสุขภาพและความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานภายในองค์กร

4. สิ่งแวดล้อม (Environment) มีการซึบและการจัดการลักษณะปัญหาสิ่งแวดล้อมของกิจกรรมจากการดำเนินกิจการ การลดของเสีย การลดการใช้วัตถุดิบพิษและวัตถุอันตราย การส่งเสริมการบริโภคและการผลิตอย่างยั่งยืน การใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน การรณรงค์การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ การสร้างคุณค่าการบริการเชิงนิเวศ

5. การพัฒนาสังคม (Social Development) โดยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ ชุมชน

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

ความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility) คือ ความรับผิดชอบของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมต่อผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อการกำกับดูแลองค์กร สิทธิมนุษยชน การปฏิบัติด้านแรงงาน สิ่งแวดล้อมและการพัฒนาสังคม

ผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย (Stakeholders) หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่อาจได้รับหรือได้รับผลประโยชน์หรือผลกระทบจากผู้ประกอบธุรกิจ

วิสัยทัศน์ของผู้บริหารที่มีต่อความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การมองภาพอนาคตของผู้บริหารด้านการกำหนดจุดมุ่งหมายในการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม

ภายในองค์กร หมายถึง พนักงาน และการบริหารจัดการภายในองค์กรในมาตรฐานการดำเนินงาน

ภายนอกองค์กร หมายถึง ชุมชนหรือท้องถิ่นที่อยู่รอบ ๆ เหมืองแร่ทองคำชาติรี รวมถึงสิ่งแวดล้อม

องค์กร หมายถึง เมืองแร่ทองคำชาติหรือบริษัท อัครา ไมนิ่ง จำกัด

ชุมชน หมายถึง ชุมชนรอบเมืองแร่ทองคำชาติ ซึ่งประกอบไปด้วย บ้านหนองระมาน บ้านเขาดิน ตำบลเขาเจ็ดลูก อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร และบ้านดงหลง บ้านหนองแสง ตำบลท้ายดง อำเภอวังโป่ง จังหวัดเพชรบูรณ์

